

כְּפוּר

כְּפוּר הוּא יוֹם אֲדִיר בְּיָמֵי שָׁנָה וְאַשְׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם מִתְעוֹרְרִים בְּיָמִים הָאֲדִירִים
וּבְפָרֵט בְּיוֹם הַכְּפוּרִים כִּי ה' מְשַׁמֵּם הַשָּׁקִיף עַל בְּנֵי אָדָם וְנוֹתֵן בְּלִבָּם פֶּחַד הַדִּין
הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא וְהַתְּעוֹרְרוֹת תְּשׁוּבָה, וּמִי יִתֵּן וְהָיָה לְבָבָם זֶה לָהֶם כָּל הַיָּמִים אֲבָל כָּבֵר
אָמְרוּ, שֶׁהַכֹּל בְּיַדֵּי שָׁמַיִם חוּץ מִיִּרְאֵת שָׁמַיִם (מגילה כ"ה). רַק בְּחֻמַּלַּת ה' אֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל
עִם קְרוֹבוֹ יָאֵר פָּנָיו לָהֶם בְּיָמִים הָאֲדִירִים הָאֵלֶּה בְּאוֹר הַיִּרְאָה וְהַפֶּחַד וּמִזִּיו שִׁפְעָתָם
שֶׁל הַיָּמִים הָאֵלֶּה יִמְשַׁךְ לָאָדָם כָּל הַשָּׁנָה וּלְפִי מֶה שִׁיתְעוֹרֵר בְּיָמִים הָאֲדִירִים הָאֵלֶּה
וְיִתְחַזַּק לִיִּרְאָה אֶת ה' וְיַעֲשֶׂה גְדָרִים וּסִיגִים לְעַצְמוֹ וְיִקְבֵּל עָלָיו לְהִתְנַהֵג גַּם אַחֵר יוֹם

הכפורים בְּדַרְכֵי הַתְּשׁוּבָה כִּי יִמָּצָא עֶזְרַךְ כִּנְגָדוֹ לְכָל הַשָּׁנָה לִירְאָה אֶת ה'. וְיִרְאֵת ה' טוֹהָרָה עֹמֶדֶת לְעַד, וְיַעֲלֶה בְּמַעֲלוֹת עַד אֲשֶׁר יִטְהַר מִטְּמֵאָתוֹ וּמָצָא כְּדֵי גְאֻלָּתוֹ.

הֵן בְּעוֹן חֲלָלְנוּ וְאִין אִישׁ נָחַם עַל רָעוֹתוֹ, רַק בְּיָמִים הָאֲדִירִים הָאֵלֶּה נִזְהָרִים קֶצֶת בְּדַרְכֵי הַיְהוּדוֹת וּמִקְדִּימִים בְּאֲשֶׁמּוּרוֹת לְסִלְיָחוֹת וּמִרְבִּים הָעַם קֶצֶת בְּלִמּוּד תְּהִלִּים וְשָׂאֵר לְמוֹדִים וּבִיּוֹם רֵאשׁ הַשָּׁנָה עוֹשִׂים סֹדֵר תְּשֻׁלִּיךְ וְאוֹמְרִים כִּכְר הַשְּׁלַכְנוּ חֲטָאתֵנוּ אֶל הַמַּיִם וּבְעֶרְבַיּוֹם הַכְּפוּרִים עוֹשִׂים כְּפָרָה וּבִיּוֹם הַכְּפוּרִים יוֹשְׁבִים בְּבֵית הַכְּנֶסֶת כָּל הַיּוֹם וְקוֹרְאִים בְּקוֹל גְּדוֹל דְּבָרֵי הַתְּפִלוֹת וְצִעֲקוֹתָם עוֹלָה עַד שֶׁתִּבְקַע הָאָרֶץ לְקוֹלָם. וְאִם יִזְדַּמֵּן לָהֶם גַּם בְּאוֹתוֹ יוֹם לְדַבֵּר בְּבֵית הַכְּנֶסֶת אוֹ לְהִקְפִיד וּלְעֲשׂוֹת מַחְלוּקָת וּכְהִנְהָ רָעוֹת וְאֶסוּרִין אִין מְנִיחִים מִנְהֶגֶם כִּי לֹא יוֹכְלוּ לְהִתְאַפֵּק לְכַבֵּשׁ אֶת יִצְרָם.

וְרַבִּים מֵעַמֵּי הָאָרֶץ אִין נִזְהָרִים בְּעוֹנֵי הַרְחִיצָה שֶׁהֵם רוֹחֲצִים פְּנֵיהֶם וְיַדֵּיהֶם עַד הַפָּרֶק כְּכֹל יוֹם וְאִין נִזְהָרִים בְּעוֹנֵי נְעִילַת הַסַּנְדָּל שְׂאִין חוֹלְצִים מִנְעַלְיָהֶם אֶלָּא כְּשֶׁבָּאִים לְמִקְוָם בְּבֵית הַכְּנֶסֶת וּנְמָצָא שְׂבִיּוֹם הַסְּלִיחָה הֵם מוֹסִיפִים עַל חֲטָאתָם פֶּשַׁע וְחוֹשְׁבִים שֶׁכִּכְר יִצְאוּ יְדֵי חוּבָתָם וְנִטְהָרוּ מִכָּל עוֹוֹנוֹתָם וּמִכָּל חֲטָאתָם. וְיִי יִתֵּן וְהִיָּה שְׁכֵן יֵאמֵר ה' וְיַחֲשֵׁב הַמַּעַט לְהַרְבֵּה וְה' הַטוֹב יִכְפֹּר בְּעַד כִּי לְכָל הָעַם בְּשִׁגְגָה, וְלֹא יִדְעוּ מַה הוּא דְרָךְ יִשְׂרָאֵל רַק מִנְהַג אֲבוֹתֵיהֶם בְּיַדֵּיהֶם מִצּוֹת אֲנָשִׁים מַחְלוּקָת וּכְהִנְהָ רָעוֹת וְאֶסוּרִין אִין מְנִיחִים יִשְׁכֵּן אוֹר, וְלִילָה כִּיּוֹם יֵאִיר לוֹ כְּחֻשִׁיכָה כְּאוֹרָה וְחוֹשֵׁב מַה חוּבָתִי עוֹד – וְאֶעֱשֶׂנָה. עַל מִי יֵשׁ לָנוּ לְהִשְׁעֵן עַל אֲבִינוּ שְׂבִשְׂמִים הוּא בְּרַחֲמֵי יָאֵר פְּנֵי אֲתָנוּ סֵלָה וְיִבְרַכְנוּ כְּלָנוּ בְּאוֹר פְּנֵי כִי בְּאוֹר פְּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים.

אָמֵנִם לַיהוּדִים הִיָּתָה אוֹרָה – זוֹ תוֹרָה וְזוֹ שְׂכָרָה, שֶׁהַהוֹגָה בַּהּ יִשְׁיַג אֶת דְּרָךְ הַחַיִּים, וְאַרְחוֹת צְדִיקִים יִשְׁמֹר. כִּי לְפִי הַמִּפְרָשׁ בְּדְבָרֵי סוֹפְרִים, רְבוּתֵינוּ הַקְּדוּשִׁים, אִין זוֹ דְרָךְ מוֹצִיאָתוֹ אֶת הָאָדָם מִדֵּי עֲבָרָה. וּכְכֹר מִפְרָשׁ עַל יְדֵי יִשְׁעִיהַ הַנְּבִיא, בַּהִפְטָרָה שֶׁמִּפְטִירִין בִּיּוֹם הַכְּפוּרִים, הוּא אוֹמֵר "הֵן לְרִיב וּמָצָה תְּצוּמוּ וְלִהְפוֹת בְּאֶגְרָף רָשַׁע לֹא תְצוּמוּ כִּיּוֹם לְהִשְׁמִיעַ בְּמִרוֹם קוֹלְכֶם הַכֹּזֵה יִהְיֶה צוּם אֲבַחְרֵהוּ יוֹם עֲנוּת אָדָם נִפְשׁוֹ הִלְכָהּ בְּאֶגְמוֹן רֵאשׁוֹ הַלְזָה תִּקְרָא צוּם וְיּוֹם רְצוֹן לֵה' הַלּוֹא זֶה צוּם אֲבַחְרֵהוּ פִתַח חֲרָצְבוֹת רָשַׁע וְכו'" "הַלּוֹא פָּרַס לְרַעַב לְחֶמֶד" וְכו' (פֶּרֶק נח). וְכִי מִפְרָשׁ בְּדְבָרֵי הַנְּבִיאִים "עֲזוּב רָשַׁע דְּרָכּוֹ וְאִישׁ אֲוֵן מַחֲשַׁבְתּוֹ וְיִשֵּׁב אֶל ה' וְיִרְחַמְהוּ" (יִשְׁעִיהַ נח ז). וְכַתִּיב "וּמוֹדָה וְעוֹזֵב יִרְחַם" (מִשְׁלֵי כח יד). וְכַהֲנָה רְבוּת מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ בְּדְבָרֵי הַנְּבִיאִים הַמְּלַמְּדִים דְּרָכֵי הַתְּשׁוּבָה.

וְכֵן מִפְרָשׁ בְּכָל סִפְרֵי הַקְּדוֹשׁ ש"ס וּמְדַרְשִׁים זֶהר הַקְּדוֹשׁ וְסִפְרֵי הַמוֹסֵר כִּי הֵן אֲמַת שְׁסֻגְלוֹת יוֹם הַכְּפוּרִים לְכֻלָּה פֶּשַׁע וְלִהְתֵּם חֲטָאת וְנִקְהָ וְנִקְהָ לְשָׁבִים וְלֹא יִנְקָה

לְשֵׁאִינָם שְׂבִים שֶׁהָיָה אַרְבָּעָה חֳלוּקֵי כִפָּרָה יֵשׁ תְּשׁוּבָה וְיוֹם הַכְּפוּרִים יִסוּרִין וּמִיתָה הַכֹּל לְפִי מָה שֶׁהוּא הַחֲטָא וְכַמָּה תִקְוִינִים וְסֹדֵר תַעֲנִיּוֹת וְסִגּוּפִים נֶאֱמָרוּ בְנִפְשׁ הַחוּטָאֵת מִפֶּה קְדוֹשׁ הָרַב הָאֲר"י וְשֶׁאֵר קְדוֹשִׁים לְכֹל עֲוֹן וּלְכֹל חֲטָאֵת וְאִם הִיָּה דִי בְיוֹם הַכְּפוּרִים לְחַדּוֹ לֹא הִיָּה צָרָךְ לְכֹל זֶה, שֶׁהָיָה יוֹם הַכְּפוּרִים עוֹבֵר עָלֵינוּ תְּמִיד מִדֵּי שָׁנָה בְּשָׁנָה וְנִהְיָה שְׂוִים הַכְּפוּרִים מוֹעִיל וְעֵבִיד טֵהֲרָה אִפְלוּ לְשֵׁאִינָם שְׂבִים, כִּי יוֹמָא הוּא דְקָא גְרִים שֶׁהוּא מִסְגָּל לְכַךְ אִךְ אֵינוֹ עוֹשֶׂה אֱלֹא טֵהֲרָה מוֹעֲטֵת וְכֹאשֶׁר חוֹזֵר אַחַר יוֹם הַכְּפוּרִים לְסוּרוֹ הֲרַע חוֹזֵר הַכֹּל לְאִיתְנוּ הָרֵאשׁוֹן. וְכִכְּר כְּתַב מוֹרְנוּ הָרַב רַבִּי יְהוֹנָתָן בְּסִפְרֵי יַעֲרוֹת דְּבִשׁ שְׁכָאשֶׁר רוּאָה הַקְּלִפָּה בְּאָדָם שְׂאִין בּוֹ שׁוּם רִשָׁם קְדוּשָׁה מִחַמַּת שֶׁהוּא מִרְבָּה טְמָאָה וְאִשְׁמָה וְלֹא מִצָּאָה הַקְּלִפָּה שׁוּם לְחִלּוּחִית קְדוּשָׁה לְמִצַּץ מִמֶּנּוּ מָה עוֹשֶׂה? – נוֹתֵן בְּלִבּוֹ שִׁירְבָה בְּיָמִים הָאֲדִירִים קִצַּת בְּמִצּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים לְפִי שְׁעָה שְׁלֹא עַל מְנַת לְהַתְמִיד בְּכַךְ, וְזֶה לָרַע לוֹ שְׁכָאשֶׁר אַחַר כֵּךְ חוֹזֵר לְסוּרוֹ הֲרַע כֹּל אֲשֶׁר עָשָׂה חִיל מִצּוֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים נוֹפְלִים בְּחֻלְקוֹ שֶׁל טוֹרָף הַסְּטֵרָא אַחֲרָא חִיל בְּלַע וְעַל כֵּגוֹן זֶה נֶאֱמַר "וְלָרְשָׁע אָמַר אֱלֹקִים מַה לָּךְ לְסַפֵּר חֻקִּי" וְכו' (תְּהִלִּים ג טז).

וּמִתּוֹךְ זֶה מִרְעָה אֶל רְעָה יֵצֵא וּנְפֵשׁ הַחוּטָאֵת הִיא תְּמוֹת בְּחֲטָאָתָה כִּי דָרָךְ אִישׁ יִשָּׂר בְּעֵינָיו גַּם כִּי יִזְקִין לֹא יִסוּר מִמֶּנָּה וְאִף אִם שְׂמוֹעַ יִשְׁמַע בְּתוֹךְ הַשָּׁנָה דְּבָרֵי מוֹסֵר וְתוֹכָחוֹת אֵינָם מְעוֹרְרִים אֶת הַלֵּב כִּי טַח מֵרְאוּת עֵינֵיהֶם מֵהַשְׂכִּיל לְבוֹתָם וְהַעוֹנוֹת הֵם מְסַכִּים מִבְּדִילִים מְעוֹרִים, פְּקָחִים בְּאִפְּן שְׁבַח־שִׂיכָה יִתְהַלְכוּ לְנִצַּח, לֹא יִרְאוּ אוֹר, עַד שִׁירְדוּ בִּיגוֹן שְׂאוּלָה. וְדִין גְּרָמָא דְּעִצְרָא"ה [בְּהַשְׂאָלָה : זֶהוּ הַגּוֹרֵם לְעֹכּוֹב הַמְּשִׁיחַ] עֲכָבוֹת מְשִׁיחָא זֶה כַּמָּה אֲרָךְ יָמִים וְשָׁנִים רַבִּים וְרַעִים אוֹי לְנוּ מִיּוֹם הַדִּין וְאוֹי לְנוּ מִיּוֹם הַתּוֹכָחָה.

אֲבָל מִי הָאִישׁ הַחֲפֵץ חַיִּים וְחַפֵּץ לְחוּס עַל כְּבוֹד קוֹנוֹ וְעַל נַפְשׁ רוּחַ נִשְׁמָה כְּבֹר הוֹרְנוּ יוֹצְרֵנוּ בְּדָרָךְ יִבְחַר דָּרָךְ חַיִּים כְּדֹכְתִיב "וּבִבְחֵרַת בְּחַיִּים" (דְּבָרִים ל ט). וְזֶה הָרָךְ אָדָם יִשָּׂר יִרָא אֱלֹקִים שְׂלֵא יִמְתִּין עַד הַיָּמִים הָאֲדִירִים וְיוֹם הַכְּפוּרִים לְהַתְעוֹרֵר אֱלֹא כֹּל יוֹם וְיוֹם יִהְיֶה בְּעֵינָיו כְּיוֹם הַכְּפוּרִים וְכֹל יָמָיו בְּתְשׁוּבָה אֲשֶׁרֵי אָדָם מִפְּחַד תְּמִיד. אֲמָנָם אֲשֶׁר לֹא שֵׁת לְבוֹ בְּיָמֵי חַיֵּי הַבְּלוּ וְהִלָּךְ חֲשָׁכִים וְאִין נִגָּה לוֹ וְכֹלָה יָמָיו לְרִיק וְשִׁנוּתָיו לְכַהֲלָה כְּמִנְהַגּוֹ שֶׁל עוֹלָם הִנֵּה בְּהַגִּיעַ תוֹר הַיָּמִים הָאֲדִירִים אִם זָכָה שֶׁנִּפְקָחוּ עֵינָיו וְאוֹר נִגָּה עָלָיו כֹּה יִהְיֶה מִשְׁפָּטוֹ אֲשֶׁר יוֹעִיל לְחַיּוּתוֹ שִׁירְבָה לְגַמֵּל אוֹ לְשִׁמְעַ בְּלַמּוּדִים בְּדְבָרֵי מוֹסֵר וְיִרְאֵת ה' הַנוֹקְבִים אֶת הַלֵּב עַד לְבֵית חָלְלוּ וּבְעֵינָיו יִרְאָה וּבְאֲזָנוֹ יִשְׁמַע וּלְבָבוֹ יִבִּין כִּי רַע וּמֵר עֲזָבוּ אֶת ה' וְיִתְמַרְמֵר בְּמִרְרוֹת גְּדוּלָה וְיִתְחַרֵּט חֲרָטָה גְּמוּרָה עַל לֹא טוֹב עָשָׂה וְעַל כֹּל אֲשֶׁר חֲטָא עַל הַנֶּפֶשׁ וְעַל אֲשֶׁר גָּרַם רַעוּת רְבוֹת וְצַעַר הַשָּׁמַיִם בְּעוֹנוֹתָיו וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה יִמְעַט בְּעַסְק אִפְלוּ בְּעַסְק הַעֵיּוֹן וְיַעֲסַק

בספרי מוסר על מנת לשמר ולעשות ולקיים וירצה בלב שלם ונפש חפצה לתקן את מעותיו וללכת בדרך טובה וירדש מעל ספר מפי ספרים ומפי סופרים איוז היא דרך ישרה שיבור לו האדם. ומדי יום יום יקח בידו נסח ודוי הגדול ואם אינו מבין בלשון הקדש ילך אצל חכם שיכתב לו בלעז כל פרטי פרטות החטאים שנכשלים בהם בני אדם וכל דבר פשע שהוא רואה שהיה נכשל בו עד עכשיו יקבל עליו בכל תקף לעזוב דרכו הרעה ולגדר בעדו שלא לשוב עוד לכסלה. ותלמוד תורה כנגד כלם שיקבל עליו בכל תקף שבכל עת שיהא פנוי יפנה עצמו ללמוד או ילך אצל חכם וילמדנו כי תלמוד גדול שמביא לידי מעשה (מגילה כ"ז).

וכל אשר מקבל עליו לעשות טוב ולמשך ידו מעשות כל רע ירשם בכתב וקנס עצמו בקנס מומן או איזה ענוי וסגוף על כל פעם אשר יעבר ולא יעשה כאשר קבל וזאת המזכרת תהיה לזכרון בין עיניו ויקרא בה מדי שבוע בשבוע ולא יעבר כי זה גדר גדול כמו שכתבתי לעיל בערך גדר.

ומדי יום יום מראש חדש אלול ואילך יהא מוסיף והולך הלוך וגדל בדרכי התשובה ובכל יום ישפך שיחה ידרש שליחה וירבה צדקה כפי כחו וכעני יעטף ולפני ה' ישפך שיחו שיעזרהו על דבר כבוד שמו. ואם אינו מבין בלשון הקדש ילך אצל חכם שיסדר לו איזה נסח ודוי ותחנה בלעז או שיעתיק לו מהתפלות הנוראות שיש בספרים מלשון הקדש ללשון לעז.

ובהגיע ערב יום הכפורים יוסיף יראה על יראתו כי קרוב יום ה' יום הדין הגדול והנורא ובאשמרת הבקר בקדרותא דצפרא [בהאיר היום] יעשה כמנהגן של ישראל לעשות כפרות על כל בני הבית מקטן ועד גדול כי יש סוד בדבר למתק הגבורות וכמו שאמרו בפשט טעם הקרבן שהוא כדי שיכנע לבבו בחשב שכל הנעשה בבהמה היה ראוי להעשות בו על חטאתו כן עתה יכון שהוא עושה בתרגול מעין ארבע מיתות: שמה שאוחזו בצוארו הוא כעין חנק, והשחיטה היא הרג, וזרקו אחר שחיטה שהוא כעין סקילה, ומהבהבו באור שהוא כעין שריפה, ויכנע לבבו בחשב שכך היה ראוי להעשות בו, וישפך שיחו שיהא חשוב כאלו נעשה בעצמו.

ואני נהגתי לומר נסח תפלה זה נסחה: לשם יחוד קדשא בריך הוא ושכינתה הריני מוכן ומזומן לקיים מנהגן של ישראל לשחט כפרות עלי ועל בני ביתי יהי רצון מלפניך ה' אלקינו ואלקי אבותינו שתרחם עלינו והעלה עלינו כאלו עשינו כל מה שמטל עלינו לעשות וכאלו כונו בכל הפונות הראויות לכון, ויתמתקו הגבורות הקשות ותמשיך החסדים עלינו ויהא חשוב כל הנעשה בעופות הללו כאלו נעשה

בעצמנו ותעלה עלינו כאלו נסקלנו ונשרפנו ונהרגנו ונחנקנו בבית דין הגדול שבירושלים על ידי ארבע אותיות אדנות, ויתקן מה שפגמנו בשמים עשרה אותיות של שלשה שמות היקרים הוי"ה, אהי"ה, אדנות, ויתחדו כל השמות יחד גמור וכל העולמות יתקנו תקון גמור וישוב הכל לאיתנו הראשון ולא ידח ממנו נדח ויהיו העופות הללו כפר נפשנו גבר תחת גבר, עין תחת עין, שן תחת שן, יד תחת יד, רגל תחת רגל, ויהיה זה חליפתי זה תמורתִי זה כפרתי (שלוש פעמים) זה התרגול ילך למיתה ואני אפנס לחיים טובים וארפם ולשלום לעבודתך וליראתך. זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים כתבנו בספר חיים למענך אלקים חיים אנא אל רחום וחונן ארך אפים הארך אפך עד שובנו אליך בתשובה שלמה לפניך ואל תקחנו מן העולם הזה עד שבשלים תקון נפשנו רוחנו ונשמנתנו ותמהר ותחיש לגאלנו ותבנה בית מקדשנו ותפארתנו ושם נקריב לפניך קרבנות ונעשה משפט שעיר המשתלח לכפר בעדנו ואתה ברחמיך הרבים תחפץ בנו ותרצנו ויהי נעם וכו' ושמח נפש עבדך כי אליך ה' נפשי אשא אלקי בך בטחתי אל אבושה עשה למען רחמיך הרבים וכו'.

ושוב יתן העופות או מחירן לעניים בני תורה ואנשים מהגנים, ונוהגים גם כן לעשות סדר התרת נדרים והתרת קללות, ורבים מיראי ה' נוהגים ללקות ארבע מלקיות וכל היד המרבה לעשות מנהגים טובים ומילי דחסידותא בקרב הימים האלה הרי זה משבת, כי אותה אנתנו מבקשים שיכנס עמנו ה' אלקינו במדת החסד ובמדת הרחמים ויכנס לנו לפנים משורת הדין כי אוי מי יחיה אם ה' במשפט יעמיד ארץ. וכמאמר דוד המלך עליו השלום "אל תבוא במשפט את עבדך כי לא יצדק לפניך כל ח" (תהלים קמג ב). ולכן צריך גם כן להרבות בצדקה וחסד בימים האלה כדי שיעשה ה' עמנו גם כן צדקה וחסד ויעביר מאד מאד על פי מדותיו כדי שיהא ה' עובר פשע.

ואף כי טוב מאד לענות אדם נפשו בקרב הימים האלה כאשר יוכל שאת כי השעה צריכה לכך מפל מקום בהגיע ערב יום הכפורים צריך לסעד. מצות היום להרבות באכילה ושתייה כל אשר יוכל ביראה ואהבה ושמחה רבה באשר החי יתן אל לבו מה נעשה בשמים ממעל על ידי אכילתנו ביום הזה שהוא דבר העומד ברומו של עולם ובונה בשמים עליותי וכל הנעשה על דינו בין באכילה ביום הזה בין הענויים והתפללות של יום הכפורים הכל הוא סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה והדברים עתיקים אשרי ילוד אשה שאזכה לכך אשריו שעושה נחת רוח ליוצרו מלך רם ונשא ולפי פשוטן של דברים גם כן ישמח ישראל בעושיו ביום הזה שמחה רבה שאין כמוה על אשר קדשנו במצותיו וצונו במצות התשובה ובטרם מכה ציץ רפואה פרח ואמר

לנו כשתמדרו בי קחו עמכם דברים ושובו אל ה' כי חנון אני מתרצה ברחמים ומתפייס בתחנונים תמיד כל הימים ובפרט בחדש השביעי בעשור לחדש תענו את נפשותיכם כי ביום הזה יכפר עליכם ולא צוה לנו בתורה לענות נפש כי אם יום אחד בשנה ואף גם זאת מאהבת ה' את עמו צוה להקדים ביום התשיעי להרבות באכילה כאב את בן ירצה ואומר לו אכל הרבה ידידי כדי שיהא בך כח להתענות כן עשה ה' לעמו בחירו בנו בכורו ולמצוה יחשב לנו בין באכילה ובין הענויים והתפלות והתשובה וקובע לנו עליהן שְׂכָר טוב היש חך מתוק מזה אשרינו מה טוב חלקנו אי אפשר שלא לשמח ומכל מקום אם בכל הימים נאמר "וגילו ברעדה" (תהלים ב יא), על אחת כמה וכמה כהיום הזה.

ולכן לא ירבה בשתיית יין והחכם עיניו בראשו שירבה באכילה מרבה בבקר באפן שיהא לו זמן שיתעכל המזון שבמעיו ויטהר גופו מבעוד יום ואחר אכילתו ישכב וינוח מעט כדי שיהא לו כח לעמד על המשמר בליל יום הכפורים וביום האדיר ושוב ילך לעסקיו אם יש לו איזה עסק ויטהר עצמו מבית ומחוץ שיפנה ויטהר גופו במקוה טהרה לשם תשובה ולא יעבר ויקדים תפלה והרהורי תשובה ואחר כך יתפלל תפלות מנחה בעוד היום גדול וילבש לבנים ויסב על שלחנו בעוד היום גדול לסעד סעודה המפסקת באפן שיהא לו זמן להתנהל לאטו ושינוח המאכל שבמעיו קדם לכתו לבית הכנסת ויהא מאכלו בסעודה המפסקת מעט הכמות ורב האיכות כגון מרק טוב ומעט בשר עוף ואחר כך חרדה ילבש וילך לבית הכנסת באימה ביראה ברתת וייע לקבל קדשת היום האדיר והנורא.

וכל התפלות והתחנונים יאמר בלב נשבר באמת ובכונה נכונה כי ההכנעה היא עקר גדול מאד לטהר גברא ולקבול התפלות ולכן לא ירים קול בקולי קולות רק כל תפלותיו יהיו בשפיל קול התחנה ובקול בוכים והנה המבין בלשון הקדש כי ישים אל לבו וישמיע לאזניו מה שהוא אומר בהעמיק על כל תבה לארפה ולרחבה ובהיות נגד עיניו גדלת ורוממות מלך רם ונשא ורב שפלותו ודלותו ועצם חטאתיו ירבה להכניע לבבו ולהתמרמר בבכי ותחנונים ידבר רש אולי יש תקוה וראוי ליראי ה' לרשם בגליון ספריהם מיני התעוררות על כל תפלה כל תחנה להיות לזכרון בין עיניהם לעורר לבותם וירשם את כל הנמצא כתוב בספרים ואשר יוסיף מדעתו וגם ירשם נסחי דיוקי כי הרבה שגיאיות נפלו בספרים ומדי שנה בשנה יהא מוסיף והולך לזכות את עצמו ואת כל אשר יגיע ספרו לידו שיעתיק ממנו וכן ירשם פרוש איזה מלות ואיזה דברים שאינם קלים להבין בהשקפה ראשונה למען ירוץ הקורא בהם ואשר לא מצאה ידו להבין פרוש המלות בלשון הקדש מה טוב שילך אצל חכם וילמדנו למען

יהא רשום בדעתו לפחות מה הם עניני התפלות.

ועל כל פנים זוהי חובת כל אדם להיות יראת ה' על פניו תמיד כל היום וידמה ממש כאלו עומד למשפט לפני מלך רם ונשא אים ונורא ויחשב תמיד מחשבות קדושות וטהורות באפן שיהא עין במר בוכה ולב שמח דואג ובוטח ולא יפנה לבו לבטלה אפלו רגע ולא לפסק פמה מגרסא כל היום ורב הלילה ויכלכל דבריו במשפט שלא יעמד ללמד כל הלילה פן תכבד עליו עבודת היום ויצא שכרו בהפסדו רק כאשר רואה שחבלי שנה נופלים עליו בליל יום הכפורים לא יאנס עצמו אלא תכף ישכב וינח ויעמד קדם אור היום אם יוכל וירבה בלמודים וביותר בתפלות ובתחנונים על חפצי שמים וכל מגמתו וכל חפצו ושאלתו ובקשתו תהיה שיעזרהו האל על דבר כבוד שמו לעשות רצונו כרצונו לעשות נחת רוח לפני כסא כבודו כי אין לנו מדה טובה הימנה וזה כל אדם ועל מי יש לנו להשען על אבינו שבשמים שאלמלא הוא עוזר לנו לא נוכל עשות שום דבר כי דלוננו מאד וחסרנו כל טוב ואם אמרו שהתפלה בעשרת ימי תשובה היא מקבלת אפלו ליחיד כדכתיב "ואני תפילתי לך ה' עת רצון" (תהלים סט יד). וכתיב "בעת רצון עניתיד" (ישעיה מט ח). וכתיב "דרשו ה' בהמצאו" (ישעיה נ"ה). על אחת כמה וכמה ביום הכפורים כי הוא יום רצון מכל הימים ושערי רצון הם פתוחים.

לכן לא יפנה לבטלה אפלו רגע וכתוב בספרים שכאשר יעסק אדם בתורה ותחנונים ביום הכפורים שעה אחת חשוב יותר מיום שלם בשאר הימים לכן ראוי לחוס מאד על היום הזה כי הולך הוא והמתרשל בו מעשות כל אשר בכתו לעשות יאבד טובה הרבה ומה מאד צריך לעמוד על המשמר בימים האלה ובפרט ביום הכפורים שלא לכשל בשום צד נדנדוד אסור כי יכבד ענש החוטא בימים האלה ובזמן הזה כאשר אין פחד אלקים לנגד עיניו ואולי יכבד פלס עוונותיו בעת משקל ויצא חייב בדינו והרי זה מתחייב בנפשו.

וביותר צריך לזהר שלא יעבר על חמשה ענייני שהם מצוות היום וכשם שנוזהר באכילה ושתייה כך יזהר מרחיצה שלא ירחץ פניו כלל וכלל וגם ידיו לא ירחץ אלא עד סוף קשרי האצבעות וסנדל של עור לא ינעל כלל אף שיש מתירין ברחוב של עכו"ם לאו משנת חסידים הוא בפרט כהיום הזה ומשום ענוי ותשמיש המטה אוהרה שמענו שלא לגע באשתו כמו בהיותה נדה ויחשב האדם שביום זה אנו אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בקול רם מפני שאנו דומין למלאכי השרת ואם לא נהיה זהירים וזריזים לעמד על המשמר בקדושה ובטהרה באימה ויראה ורתת וזיע עד מקום שידינו מגעת מה דמות יצרך לנו עם מלאכי השרת הלא מלאכי השרת

יִלְעָגוּ לָנוּ.

לְכֵן כָּל אָדָם חֲרָדָה יִלְבַּשׁ וְרַעְדָה יִתְעַטֵּף וְכָל אִשָּׁר בְּכַחוֹ לַעֲשׂוֹת טוֹב יַעֲשֶׂה בְּמַחֲשָׁבָה
דְּבוּר וּמַעֲשֶׂה וַיִּגְמַר בְּלִבּוֹ בְּלֵב שָׁלֵם וְנַפְשׁ חַפְצָה שִׁיעֲזוֹב רָשָׁע דְּרָכּוֹ וַיִּלֶךְ בְּדַרְךְ
טוֹבִים אַרְחוֹת צְדִיקִים יִשְׁמַר בְּגִין לְאַקְמָא שְׂכִינְתָא מַעֲפָרָא [לְהַקִּים שְׂכִינְא מַעֲפָרָא]
וְלַעֲזוּר אֶת הָאֱהָבָה וְלַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרֵנוּ כִּי זֶה צָרִיךְ לְהִיּוֹת כָּל מְגַמְתָּנוּ בְּכָל
תְּפִלוֹתֵינוּ וּמְצוּוֹתֵינוּ וְלַמּוֹדֵנוּ וְתִשׁוּבָתֵנוּ הֵן אֵלֶּה קְצוֹת דְּרָכֵי הַיֵּשֶׁר הָרְאוּיִים לְהַתְנַהֵג
בְּיָמֵים הָאֲדִירִים וּבִיּוֹם הַכְּפוּרִים וְאִזּוֹ יִזְכֶּה לְהַכְתֵּב בְּסֵפֶר חַיִּים טוֹבִים עִם יִשְׂרָאֵל וּבָרִים
וְעֵינַיִךְ תִּחְזִינָה מֵה שְׂכַתְבְּתִי בְּעַרְךָ רֵאשׁ הַשָּׁנָה וּבְעַרְךָ שְׁלִיחַ צְבוּר וּבְעַרְךָ סְלִיחוֹת
וּבְעַרְךָ תִּשׁוּבָה יִשְׁמַע חָכָם וַיּוֹסֶף לְקַח.